

► Vestfálský mír: Instrumentum Pacis Monasteriensis (IPM), Instrumentum Pacis Osnabrugensis (IPO)

[§ 1 IPM]

Nechť je nastolen křesťanský mír, všeobecný a věčný, a pravé a upřímné přátelství mezi svatým Císařským Veličenstvem a svatým Nejkřesťanštějším Veličenstvem, rovněž mezi všemi jednotlivými spojenci a stoupenci řečeného Císařského Veličenstva, domem Rakouským a jeho dědici a následníky, především pak mezi kurfiřty, vévody a stavy císařství, na straně jedné; a mezi všemi jednotlivými spojenci řečeného Nejkřesťanštějšího Veličenstva a jeho dědici a následníky, na prvním místě nejjasnější královnou a královstvím Švédským, vztahu ke kurfiřtům, vévodům a stavům císařství na straně druhé. [...]

[§ 40 IPM]

Konečně nechť je všem jednotlivým vojenským důstojníkům a vojákům, jakož i rádcům a úředníkům, světským i církevním, jakéhokoli jména a stavu, kteří bojovali na jedné či na druhé straně nebo na straně jejich spojenců a stoupců, ať v civilních nebo vojenských službách, od nejvyšších po nejnižší, od nejnižších po nejvyšší, bez jakéhokoli rozlišování či výjimky, s manželkami, dětmi, dědici, nástupci, služebníky, po stránce osob i majetku navrácen ve všech ohledech po stránce života, pověsti, cti, svědomí, svobody, práv a výsad ten stav, jehož požívali před zmíněnými nepokoji nebo jej po právu mohli požívat. Nechť se jejich osobám a majetkům nestane žádná škoda, nechť se proti nim nic nepodniká ani se neobviňují, nechť se na ně v žádném případě a pod jakoukoli záminkou nevaluje žádný trest a žádná újma. [...]

[§ 41 IPM]

Dědičným poddaným a vazalům císaře a domu Rakouského se dostává stejného prominutí po stránce osob, života, pověsti a poct. Nechť je jim zaručen bezpečný návrat do bývalé vlasti za podmínky, že budou respektovat zákony království a území, kam se coby do vlasti vrací

[§ 47 IPM]

Protože neshody, které mezi sebou měli kurfiřti, vévodové a stavové císařství různého vyznání, zavdaly z velké části podnět a příčinu k současné válce, dohodla se a zřídila následující ustanovení. [...]

Dohoda uzavřená roku 1552 v Pasově a následující náboženský mír z roku 1555 bude zachován v platnosti a považován za svatý a nenapadnutelný ve všech svých člancích, ujednáních a závěrech s jednohlasným souhlasem císaře a kurfiřtů, vévodů a stavů jednoho i druhého náboženství tak, jak se potvrdilo v Augšpurku v roce 1566, a potom na různých všeobecných sněmech Svaté říše římské. [...]

Mezním termínem, od něhož je má započít s restitucí věcí církevních a od nich se odvíjejících věcí politických, se stává 1. leden 1624. Necht' dojde k plnému a bezpodmínečnému návratu všech kurfiřtů, vévodů a stavů jednoho i druhého náboženství, čímž se rozumí svobodná říšská šlechta a komunity a vesnice přímo podléhající císaři, k tomuto datu. Anulují se všechny rozsudky, dekrety, smlouvy, dohody, konfiskace a jiné exekuce dané po tomto datu, a vše se navrácí do stavu řečeného roku a dne.

[§ 107 IPM]

Místa, města, vsi, osady, hrady, tvrže a pevnosti obsazené a držené vojsky obou jmenovaných válčících stran jak na území Českého království a dalších dědičných územích císaře a Rakouského domu, tak na ostatních územích říše, které obsadily a drží výše zmíněné válčící strany a které se vzdaly při klidu zbraní na jedné nebo druhé válčící straně, nebo jakýmkoli jiným způsobem, se bezodkladně navrácí svým dřívějším zákonným držitelům a pánům. [...]

■ Otázky k textu:

1. Ověřovací

- a) Jak se má podle dokumentu zacházet s důstojníky a vojáky po skončení války?
- b) K jakému datu se mají navrátit poměry, tj. od jakého data se anulují všechny právní úkony?

2. Faktografické

- a) Co znamená pojem „augšpurské vyznání“?
- b) Proč byl mír uzavřen na dvou místech zároveň?

3. Historické myšlení

- a) Proč podle dokumentu začala třicetiletá válka?
- b) Jak se mír konkrétně dotýkal života poddaných? Uveďte tři konkrétní příklady.

■ Vazba na rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání:

RVP ZV: objasní příčiny a důsledky vzniku třicetileté války a posoudí její důsledky